

คำวินิจฉัยของ นายอรรถ หวังอ้อมกลาง ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ

ที่ ๑๗/๒๕๕๕

วันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๕

เรื่อง คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติขอให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ กรณีนายเสวต ทองรัมย์ จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ

ข้อเท็จจริงได้ความว่า นายเสวต ทองรัมย์ ผู้ถูกร้อง ได้รับแต่งตั้งให้ดำรงตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ (นายสมชาย สุนทรวัฒน์) ตามคำสั่งกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ที่ ๔๕/๒๕๔๑ ลงวันที่ ๒๕ มกราคม ๒๕๔๑ ผู้ถูกร้อง จึงเป็นข้าราชการการเมืองตามพระราชบัญญัติระเบียบข้าราชการการเมือง พ.ศ. ๒๕๓๕ เป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๑ (๕) มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อคณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติ ผู้ร้องภายในระยะเวลาที่กำหนดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ ผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๔๑ ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินกรณีเข้ารับตำแหน่ง ภายในวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๔๑ ผู้ถูกร้องได้ลาออกจากตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ เมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๔๑ ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน กรณีที่พ้นจากตำแหน่ง วันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๑ และต้องยื่นกรณีพ้นจากตำแหน่งครบหนึ่งปี ภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๔๒ ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินของตนเอง คู่สมรส และบุตรที่ยังไม่บรรลุนิติภาวะต่อผู้ถูกร้อง ทั้งกรณีเข้ารับตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ พ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ และพ้นจากตำแหน่งที่ปรึกษารัฐมนตรีช่วยว่าการกระทรวงเกษตรและสหกรณ์มาแล้วหนึ่งปี ผู้ร้องจึงได้มีหนังสือลงวันที่ ๓๐ สิงหาคม ๒๕๔๓ ให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริง ผู้ถูกร้องได้มีหนังสือลงวันที่ ๑๒ กันยายน ๒๕๔๓ ชี้แจงว่า ที่ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้องเพราะไม่ทราบว่ามีระเบียบให้ต้องปฏิบัติ หากทราบคงไม่หลีกเลี่ยงที่จะปฏิบัติตามระเบียบ และเมื่อครั้งปฏิบัติงานในรัฐวิสาหกิจสังกัดกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ผู้ถูกร้องก็ได้แจ้งบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อ ป.ป.ช. เพราะทราบว่า เป็นระเบียบที่ต้องปฏิบัติ ทั้งนี้ ผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน

แต่อย่างไร ผู้ร้องจึงได้มีหนังสือเตือนให้ผู้ถูกร้องชี้แจงข้อเท็จจริงพร้อมทั้งระบุโทษของการไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ ให้ผู้ถูกร้องทราบอีกครั้งหนึ่ง ตามหนังสือลงวันที่ ๑๘ ตุลาคม ๒๕๕๓ แต่ผู้ถูกร้องก็มีได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อผู้ร้อง ผู้ร้องได้พิจารณาแล้วเห็นว่าผู้ถูกร้องเป็นข้าราชการการเมือง ได้เข้ารับตำแหน่งเมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๑ และพ้นจากตำแหน่งเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วหนึ่งปี ตามที่รัฐธรรมนูญกำหนด ที่ผู้ถูกร้องมิได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ และอ้างว่าไม่ทราบว่าตนมีหน้าที่เช่นนั้น เมื่อพิจารณาประกอบกับพฤติการณ์ของผู้ถูกร้องที่ยังคงมิได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ทั้งๆ ที่ทราบดีแล้วว่าตนมีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบเป็นคำชี้แจงที่ไม่มีน้ำหนักน่าเชื่อถือ กรณีถือว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบกรณีเข้ารับตำแหน่ง กรณีพ้นจากตำแหน่ง และกรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วหนึ่งปี ตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญและเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ โดยขอให้พิจารณาวินิจฉัยว่า

๑. ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

๒. ห้ามมิให้ผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งตามปัญหาข้อแรก ที่ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ หรือไม่

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ บัญญัติว่า “บัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินตาม มาตรา ๒๕๑ ให้แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่จริงในวันที่ยื่นบัญชีดังกล่าว และต้องยื่นภายในกำหนดเวลาดังต่อไปนี้

- (๑) ในกรณีที่เป็นกรณเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นกรณพ้นจากตำแหน่งให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง
- (๓) ในกรณีที่ถูกถอดตาม มาตรา ๒๕๑ ซึ่งได้ยื่นบัญชีไว้แล้ว ตายในระหว่างดำรงตำแหน่งหรือก่อนยื่นบัญชีหลังจากพ้นจากตำแหน่ง ให้ทายาทหรือผู้จัดการมรดกยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินที่มีอยู่ในวันที่ผู้ดำรงตำแหน่งนั้นตาย ภายในเก้าสิบวันนับแต่วันที่ผู้ดำรงตำแหน่งตาย

ผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี ผู้บริหารท้องถิ่น สมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งพ้นจากตำแหน่ง นอกจากต้องยื่นบัญชีตาม (๒) แล้ว ให้มีหน้าที่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกครั้งหนึ่งภายในสามสิบวันนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่งดังกล่าวมาแล้วเป็นเวลาหนึ่งปีด้วย”

รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง

เมื่อมีกรณีตามวรรคหนึ่ง ให้คณะกรรมการป้องกันและปราบปรามการทุจริตแห่งชาติเสนอเรื่องให้ศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดต่อไป และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญวินิจฉัยชี้ขาดแล้วให้นำบทบัญญัติมาตรา ๘๗ มาใช้บังคับโดยอนุโลม”

พิจารณาแล้วเห็นว่า เมื่อผู้ร้องตรวจสอบพบว่าผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบต่อผู้ร้อง ผู้ร้องได้มีหนังสือถึงผู้ถูกร้องให้ชี้แจงข้อเท็จจริงผู้ถูกร้องได้รับหนังสือแล้ว และชี้แจงว่าไม่ทราบความจริงว่า จะต้องยื่นบัญชี ๑ ต่อผู้ร้อง ในขณะที่ดำรงตำแหน่ง หากทราบคงไม่หลีกเลี่ยงที่จะปฏิบัติตาม แต่เมื่อผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชี ๑ จึงได้มีหนังสือยืนยันให้ชี้แจงอีกครั้งหนึ่งและได้ระบุถึงโทษของการที่ไม่ได้ยื่นบัญชี ๑ ให้ทราบด้วย ผู้ถูกร้องก็ไม่ชี้แจงข้อเท็จจริงและเหตุผลของการที่ไม่ได้ยื่นบัญชี ๑ และในชั้นพิจารณาของศาลรัฐธรรมนูญ ศาลรัฐธรรมนูญได้ส่งสำเนาคำร้องของผู้ร้องให้ผู้ถูกร้องทราบเป็นทางการแล้ว แต่ผู้ถูกร้องเพิกเฉยไม่ได้ชี้แจงเหตุผลว่าเหตุใด ผู้ถูกร้องจึงไม่ยื่นบัญชี ๑ ผู้ถูกร้องไม่ได้แสดงพยานหลักฐาน เพื่อหักล้างคำร้องของผู้ร้องว่าตนไม่จงใจที่จะไม่ยื่นบัญชี ๑ และตามที่อ้างในชั้นพิจารณาของผู้ร้องว่า ไม่ทราบว่ามิบบทกฎหมายกำหนดให้ผู้ถูกร้องต้องยื่นบัญชี ๑ ก็ไม่อาจแก้ตัวให้พ้นผิดได้ ข้อเท็จจริงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องเป็นผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองซึ่งมีหน้าที่ยื่นบัญชี ๑ ต่อผู้ร้อง ภายในเวลาที่รัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ บัญญัติไว้ แต่มิได้ปฏิบัติ ข้ออ้างของผู้ถูกร้องไม่มีน้ำหนักเพียงพอ จึงฟังได้ว่า ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชี ๑ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕

ตามปัญหาข้อต่อมา ที่ว่า การห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองของผู้ถูกร้อง มีกำหนดห้าปีควรนับเวลาตั้งแต่เมื่อใด

มาตรา ๒๕๕ วรรคแรก บัญญัติว่า “ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองผู้ใดจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบตามที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญนี้ หรือจงใจยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบด้วยข้อความอันเป็นเท็จ หรือปกปิดข้อเท็จจริงที่ควรแจ้งให้ทราบให้ผู้นั้นพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันที่ครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ หรือนับแต่วันที่ตรวจพบว่ามีกรกระทำดังกล่าว แล้วแต่กรณี และผู้นั้นต้องห้ามมิให้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับแต่วันที่พ้นจากตำแหน่ง”

พิจารณาแล้ว ตามคำร้องของผู้ร้อง ผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๑ ต้องยื่นบัญชี ๑ กรณีเข้ารับตำแหน่ง ภายในวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ ผู้ถูกร้องได้ลาออกเมื่อวันที่ ๑ มิถุนายน ๒๕๕๑ ต้องยื่นบัญชี ๑ กรณีพ้นจากตำแหน่ง ภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๑ และต้องยื่นบัญชี ๑ กรณีพ้นจากตำแหน่งมาแล้วหนึ่งปี ภายในวันที่ ๓๐ มิถุนายน ๒๕๕๒ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง บัญญัติให้ผู้ซึ่งใจไม่ยื่นบัญชี ๑ พ้นจากตำแหน่งนับแต่วันครบกำหนดต้องยื่นตามมาตรา ๒๕๒ กล่าวคือ

- (๑) ในกรณีเข้ารับตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันเข้ารับตำแหน่ง
- (๒) ในกรณีที่เป็นการพ้นจากตำแหน่ง ให้ยื่นภายในสามสิบวันนับแต่วันพ้นจากตำแหน่ง

.....๑๓๑.....

กรณีของผู้ถูกร้องไม่ได้ยื่นบัญชี ๑ ภายในกำหนดเวลาทั้งสามครั้ง พิจารณาตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕ วรรคหนึ่ง จะเห็นได้ชัดเจนว่า ผู้ถูกร้องต้องพ้นจากตำแหน่งนับแต่วันครบกำหนดต้องยื่นตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๒ ผู้ถูกร้องเข้ารับตำแหน่ง เมื่อวันที่ ๕ มกราคม ๒๕๕๑ ครบกำหนดสามสิบวันในวันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ จึงเริ่มนับวันที่ห้ามดำรงตำแหน่งทางการเมืองห้าปี ตั้งแต่วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ เป็นต้นไป

อาศัยเหตุดังกล่าวข้างต้นจึงวินิจฉัยว่า

๑. ผู้ถูกร้องจงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน และเอกสารประกอบ ตามรัฐธรรมนูญ มาตรา ๒๕๕
๒. ห้ามผู้ถูกร้องดำรงตำแหน่งทางการเมืองใดๆ เป็นเวลาห้าปีนับตั้งแต่วันที่ ๓ กุมภาพันธ์ ๒๕๕๑ เป็นต้นไป

นายอูระ หวังอ้อมกลาง

ตุลาการศาลรัฐธรรมนูญ